

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Από την επίσκεψη στον Σημίτη, στις εκλογές και από το «ναι» στο σχέδιο Ανάν, στο συνέδριο

Ένας χρόνος στο τιμόνι του ΠΑΣΟΚ

Του ΠΑΝΟΥ ΣΩΚΟΥ

Ηταν σαν χθες, όταν το βράδυ των Φώτων πριν από ένα χρόνο ο Γιώργος Παπανδρέου πέρασε το κατώφλι της πολιτικοκοινωνικής οδού Αναγνωστοπούλου 10 για να συναντήσει τον Κώστα Σημίτη στο σπίτι του. Βγήκε από εκεί δύο ώρες μετά και ανακοίνωσε επισήμως ότι είναι υποψήφιος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.

Οι επικριτές του λένε ότι ο πρώην πρωθυπουργός του έδωσε το δαχτυλίδι της διαδοχής. Γεγονός είναι όμως ότι από το βράδυ της ψήφισης του προϋπολογισμού στις 22/12/2003, που ο κ. Σημίτης είχε πει τη φράση «εγώ θα διαμορφώσω τις εξελίξεις», ο Γιώργος Παπανδρέου ήταν ο αδιαμφισβήτητος διάδοχός του. Κανείς άλλος δεν τόλμησε να σκεφθεί ότι θα μπορούσε να θέσει υποψηφιότητα απέναντί του. Εξάλλου ήταν μια εξέλιξη που συζητιόταν ήδη μήνες πριν. Εξελέγη επισήμως έναν μήνα αργότερα.

Ζενίθ - ναδίρ

Τα γεγονότα από εκείνο το παγωμένο βράδυ των Φώτων και μετά κύλησαν με εκπληκτική ταχύτητα. Στο ΠΑΣΟΚ τα συναισθήματα διαδέχονταν το ένα το άλλο. Από το ζενίθ έπεφταν στο ναδίρ κι από το ζεστό στο κρύο.

Μέχρι εκείνη τη μέρα των Φώτων κανείς δεν πίστευε ότι το ΠΑΣΟΚ θα κέρδιζε τις εκλογές. Η Ν.Δ. κάλυπτε στις δημοσκοπήσεις και το ΠΑΣΟΚ συνεχώς υποχωρούσε. Κάτω από αυτή τη σκληρή πραγματικότητα εξάλλου, ο Κ. Σημίτης αναγκάστηκε να παραιτηθεί από πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και να παραδώσει στον Γιώργο. Αυτός ήταν η τελευταία ελπίδα για ανάκαμψη και ίσως να πίστευε και ο κ. Παπανδρέου προς στιγμήν ότι θα μπορούσε να κερδίσει.

Σήμερα πολλοί λένε ότι ο κ. Σημίτης θα έπρεπε να παραδώσει και την πρωθυπουργία στον Γιώργο εκείνη την ημέρα των Φώτων, ενώ οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι ο πρώην πρωθυπουργός θα έπρεπε να παραιτηθεί υπέρ του Γιώργου απ' όλα τα αξιώματά τους αμέσως μετά την προεδρία της Ε.Ε. τον Ιούνιο του 2003.

Όλα αυτά είναι εκτιμήσεις. Γεγονός είναι ότι πέρυσι τέτοιο καιρό το παιχνίδι των εκλογών για το ΠΑΣΟΚ ήταν χαμένο και, όπως αποδείχθηκε, είχε χαθεί μήνες πριν. Για πολλούς, ίσως και τρία χρόνια πριν. Για την ήττα δεν ευθύνεται ο Γ. Παπανδρέου, αν κι έκανε κι αυτός σημαντικά λάθη.

Καλέντζι - Πάχτας

Ιδού όμως ο ένας χρόνος:

1 Η είδηση της διαδοχής ανέβασε τους φίλους και ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ στον ουρανό και επί μέρους ο ενθουσιασμός ήταν πασιφανής. Ελάχιστες μέρες μετά τη

συνάντησή στην Αναγνωστοπούλου, χιλιάδες οπαδοί του ΠΑΣΟΚ ξεχύθηκαν στην εθνική οδό και ακολούθησαν τον κ. Παπανδρέου στο Καλέντζι, όπου είχε κάνει την πρώτη του επίσκεψη ως υποψήφιος πρόεδρος.

Σιγά σιγά οι δημοσκοπήσεις άρχισαν να είναι πιο ευνοϊκές για το ΠΑΣΟΚ και η μεγάλη διαφορά της Ν.Δ. να μειώνεται. Λίγες ημέρες πριν βγει ο Ιανουάριος του 2004, η διαφορά έπεσε κάτω από τις 3 μονάδες και φούντωσαν οι ελπίδες ότι το κλίμα με τον Γιώργο αλλάζει και ότι οι εκλογές μπορεί και να κερδίζονταν. Όπου κι αν πήγαινε ο Γιώργος γινόταν δεκτός με πρωτόγνωρο ενθουσιασμό.

2 Τα απρόσμενα γεγονότα και η αμειλικτική πολιτική πραγματικότητα γκρεμοσάκισαν τις ελπίδες του κόσμου του ΠΑΣΟΚ και σκόρπισαν απογοήτευση και μελαγχολία. Η τροπολογία Πάχτα για το «Πόρτο Καρράς» στις 27 Ιανουαρίου ήταν το πρώτο τέτοιο γεγονός. Παρά το ότι ο κ. Παπανδρέου έκοψε εννιά βουλευ-

τές από τα ψηφοδέλτια ως υπεύθυνους οι ψηφοφόροι κλονίστηκαν. Για πολλούς εκείνο το γεγονός ήταν το πρώτο που του έκοψε τα φτερά, γιατί ακολούθησαν κι άλλα.

Εκλογή - διεύθυνση

3 Λίγες ημέρες μετά, και πάλι στο ζενίθ το ΠΑΣΟΚ. Στις 8 Φεβρουαρίου 1.000.000 μέλη και φίλοι του, ασύλληπτος αριθμός, ψήφισαν και εξέλεξαν τον κ. Παπανδρέου πρόεδρο του κόμματος. Πολλοί νόμισαν ότι οι άσχημες μέρες λόγω της τροπολογίας Πάχτα είχαν περάσει.

4 Ηρθε όμως η διεύθυνση με το ψηφοδέλτιο Επικρατείας, μόλις τρεις μέρες μετά την εκλογή, και ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ πάγωσε για ακόμη μία φορά. Κυρίως λόγω της συμμετοχής σ' αυτό των Στέφανου Μάνου και Ανδρέα Ανδριανόπουλου, δύο πολιτικών που έχουν πολιτογραφηθεί ως οι αυθεντικοί εκπρόσωποι του νεοφιλελευθερισμού στην Ελλάδα. Λιγότερο ενόχλησε η συμμετοχή των Μα-

ρίας Δαμανάκη και Μίμη Ανδρουλάκη, οι οποίοι εξάλλου αργότερα δήλωσαν την πλήρη ένταξή τους στο ΠΑΣΟΚ.

Διπλή ήττα και «ναι»

5 Η εκλογική ήττα στις 7 Μαρτίου απεδείχθη τελικά μια προδιαγεγραμμένη εξέλιξη, την οποία ο Γ. Παπανδρέου δεν μπόρεσε να αποτρέψει. Το ΠΑΣΟΚ βρέθηκε στην αντιπολίτευση έπειτα από 11 χρόνια και με ποσοστό 40,55% έναντι 45,36% της Ν.Δ.

6 Για το πρώτο μεγάλο θέμα που κλήθηκε ως αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης να πάρει θέση -εκτός βεβαίως από τις προγραμματικές δηλώσεις- ήταν το δημοψήφισμα στην Κύπρο για το σχέδιο Ανάν. Είπε αμέσως και ευθέως «ναι στο σχέδιο», προκαλώντας και πολλές αντιδράσεις στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ. Ο κ. Παπανδρέου, έχοντας ως σταθερό σύμμαχο και τον Κ. Σημίτη, που κι αυτός είχε απερίφραστα «ναι», αντέτεινε ότι οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ

Εναν χρόνο πριν, ο Γ. Παπανδρέου εξέρχεται από το σπίτι του Κ. Σημίτη, με το «δαχτυλίδι». Ανακοινώνει ότι θα είναι υποψήφιος πρόεδρος. Οι πρώτες περιόδους (η φωτογραφία κάτω αριστερά από το Καλέντζι) σκορπίζουν ενθουσιασμό. Όμως, η εκλογική ήττα αποδεικνύεται αναπόφευκτη. Το ίδιο και η ήττα στις ευρωεκλογές (η φωτογραφία από την παρουσίαση του ευρωψηφοδελτίου), όπου μάλιστα η ψαλίδα ανοίγει, από τις 5 στις 9 μονάδες

στο κόμμα του χωρίς εκλογικά εμπόδια. Δεύτερον, το ΠΑΣΟΚ δεν έπεσε κάτω από 33%, που έθεταν πολλοί ως όριο, το οποίο θα δημιουργούσε προβλήματα στον ίδιο.

Αμέσως μετά, το ενδιαφέρον των στελεχών του ΠΑΣΟΚ και του Γιώργου στράφηκε στο συνέδριο και στη θρυλούμενη πλέον ανασυγκρότηση του κόμματος, η οποία ακόμα δεν έγινε πράξη, καθώς το συνέδριο αναβλήθηκε πέντε φορές και τώρα έχει προγραμματιστεί για τις 3 Μαρτίου.

Περί το τέλος Ιουνίου ο κ. Παπανδρέου κήρυξε την έναρξη του προσυνεδριακού διαλόγου, ο οποίος ακόμα συνεχίζεται χωρίς μεγάλη προσέλευση μελών, κυρίως όμως των φίλων του ΠΑΣΟΚ.

«Θα κερδίσει»

9 Στους μήνες που ακολούθησαν ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ:

— Ξεπέρασε τον κάβο της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας χωρίς εθνικές εκλογές, αφού τελικώς ο πρωθυπουργός επέλεξε τη συναινετική προτείνοντας τον Κάρολο Παπούλια. Στο βαθμό που μπορούσε ο κ. Παπανδρέου να επηρεάσει τα πράγματα, χειρίστηκε με ψυχραιμία και ικανότητα το θέμα, καθώς ήθελε πάση θυσία να μη γίνουν εκλογές. Ευτυχώς γι' αυτόν το ίδιο ήθελε και ο Κ. Καραμανλής.

— Δέχεται επικρίσεις ότι δεν ασκεί ουσιαστική αντιπολίτευση, δεν έχει βρει το βηματισμό του, δεν έχει δώσει στίγμα των αλλαγών που θέλει να κάνει στο ΠΑΣΟΚ.

— Ο ίδιος απαντά ότι το ΠΑΣΟΚ θα κερδίσει τις επόμενες εκλογές και ότι ο πρώτος σταθμός για την επιστροφή στην εξουσία θα είναι οι δημοτικές-νομαρχιακές εκλογές.

— Δεν αξιοποίησε ούτε στο κόμμα ούτε στην Κ.Ο. σειρά πρώην υπουργών που είχαν ταυτιστεί με τον Κ. Σημίτη (Ν. Χριστοδουλάκης, Χ. Πρωτόπαπας, Χ. Βερελής, Π. Ευθυμίου, Γ. Παπαντωνίου κ.ά.). Αξιοποίησε όμως πολλούς άλλους «σημιτικούς», όπως τους Δ. Ρέππα, Άννα Διαμαντοπούλου Γ. Φλωρίδη κ.ά.

— Δεν αξιοποίησε ιστορικά στελέχη, όπως τους Βάσω Παπανδρέου, Ακη Τσοχατζόπουλο, ενώ δεν ζήτησε από τον Κ. Λαλιώτη να επανέλθει στην καθημερινή κοιμματική δραστηριότητα.

— Είδε κι άκουσε τον Ε. Βενιζέλο να του κάνει κριτική, να παίρνει αποστάσεις από αυτόν και πλέον θα είχε όλο το χρόνο μπροστά του για να εφαρμόσει τις ιδέες του και τα σχέδιά του

δούλεψαν χρόνια για την επίλυση του Κυπριακού.

7 Πριν κοπάσουν οι αντιδράσεις για το σχέδιο Ανάν, έφτασαν οι ευρωεκλογές στις 13 Ιουνίου και μία ακόμη δραματική ήττα του ΠΑΣΟΚ. Ελαβε 34%, 9 μονάδες πίσω από τη Ν.Δ. Της ήττας είχαν προηγηθεί οι αντιδράσεις για το ευρωψηφοδέλτιο, καθώς κανένα από τα κορυφαία στελέχη δεν βγήκε να στηρίξει τις επιλογές του προέδρου. Ο Γ. Παπανδρέου δεν είχε διατηρήσει κανέναν από τους προηγούμενους ευρωβουλευτές και με εξαίρεση τον Ν. Σηφουνάκη έβαλε νέα πρόσωπα. Η μεγάλη έκπληξη ήταν ότι έθεσε επικεφαλής την 30χρονη συνδικαλίστρια Μαίρη Ματσούκα.

8 Παρά την ήττα των ευρωεκλογών, ο Γιώργος Παπανδρέου μάλλον ανακουφίστηκε, για δύο λόγους:

Πρώτον, ολοκληρώθηκε μια δυσάρεστη πορεία-περιπέτεια και πλέον θα είχε όλο το χρόνο μπροστά του για να εφαρμόσει τις ιδέες του και τα σχέδιά του